

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

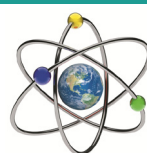
№4(3)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 590 sahifa,
16-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Raqamli savodxonlikni rivojlantirishda sun'iy intellekt vositalarining pedagogik va metodologik imkoniyatlari.....	10
Shermanova Feruza Djumaboyevna	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarining o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarlarining boshqaruv madaniyati	15
Xurramov Anvar Vafqulovich	
5–7 yoshli bolalar jismoniy rivojlanishida futbol o'yin elementlarining pedagogik ahamiyati	19
Olim Ziyoyev Toshpulatovich	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirish usullari.....	23
Ashirov Abdirashid Ravshanovich, G'ulomova Durdona Shovkat qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish metodikasi	26
Ashirov Abdirashid Ravshanovich, Olimjonova Humora	
Algebra va funksiya: SAT matematikasining asosi	30
Abdullayev G'ayratjon Mutalipovich	
Psixologik savodxonlikning psixologik xizmat samaradorligini ta'minlashdagi nazariy va amaliy asoslari ...	34
Fayzullayev Mirzaodil Mirzamurodovich	
Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalarda pedagogik odobni rivojlantirish muammosi	40
Fayzullayeva Feruza Aktamjon qizi	
Yosh oilalarning mustahkamligiga zamonaviy axborot vositalaridan foydalanishning ta'siri	44
Kushakova Nargiza Islambaevna	
Strategic Educational Management: Methods for Improving Teaching and Learning Outcomes	47
Majitova Munisa Oybek qizi	
Talabalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	51
Normurodova Qunduz Tursun qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish mexanizmlarini takomillashtirish	54
Nurmaxmatov Lutfulla Abduxomid o'g'li	
Savod o'rgatish davrida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi	58
Po'latova Sitara Olimjonovna	
Yosh sportchilarni tarbiyalash va huquqiy himoya qilishning pedagogik mexanizmlari	62
Rahmonov Amirshoh Abdumuxtorovich	
Bo'lajak kimyo o'qituvchisining metodik tayyorgarligini takomillashtirish.....	66
Shomurotova Sh. X.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida lingvistik kompetensiyani rivojlantirishning metodika asoslari	70
Shukurova Zarina Mirobid qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi	
Boshlang'ich sinf o'qituvchisining innovatsion kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik asoslari	73
Zaripova Mushtariybonu Otabek qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning ijtimoiy-emotsional kompetentligini rivojlantirishda art-pedagogik texnologiyalar .	77
Suvanov Kamola Raimqul qizi	
O'quvchilarning mustaqil fikrlash samaradorligini oshirishda muammoli ta'lim texnologiyasining o'rni.....	81
Zikriyoyeva Feruza Sadullo qizi	
Обучение основам ультразвуковой диагностики с использованием метода “Каждый учит каждого” ...	85
Набиев Абдулло Абдувохидович	
To'lepbegen Qayipbergenov asarlarida komil insonni tarbiyalash masalalari	88
Xabibnazarova Saiyra Baxitbayevna	
Alisher Navoiyning “Hayrat ul-abror” asari orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy fazilatlarni shakllantirish	91
Karamatova Dilfuza Sadinovna, Mahmudova Niginabonu Mizrof qizi	
Ekologik muammoli vaziyatlar orqali kimyo fanida kreativ tafakkurni rivojlantirish metodikasi.....	96
Ibodullayeva M. I., Dinnazarova F. S.	

Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida masofaviy ta'limni tashkil etish metodikasi	101
<i>Saydullayev Zafar Erkinovich</i>	
Talabalarni milliy hunarmandchilik vositasida samogen tarbiyalashda tarixiylik tamoyili.....	104
<i>Allanov Shuxrat Qilichovich</i>	
“Harry Potter” asarining o‘zbekcha tarjimasida stilistik vositalarni qayta yaratish masalalari.....	108
<i>Fayziyev Baxodir Baxshilloevich</i>	
Maktabgacha ta’limda bolalar nutqini o‘stirishning integratsiyalashgan texnologiyalaridan foydalanish.....	112
<i>Imamova Nilufar Zabiyxulla qizi, Nurmatova Gulchexra Baxadirovna</i>	
Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida lingvistik kompetensiyani rivojlantirishning metodik asoslari	116
<i>Shukurova Zarina Mirobid qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash	119
<i>Eshonqulova Ma’suda Habibovna</i>	
Yosh oilalarda nikoh barqarorligini ta’minlovchi psixologik omillar	123
<i>Islomova Ozoda Isomiddin qizi</i>	
Aqliy rivojlanishida orqada qolgan bolalarni inklyuziv ta’limda o‘qitish metodologiyasi	127
<i>Abdullayeva Maftuna</i>	
Maktabgacha ta’lim tashkilotida xavfsiz psixologik muhit yaratishning pedagogik ahamiyati	131
<i>Turayeva Gulchexra Urayimovna, Ziyaeva Umida Xolmat qizi</i>	
STEAM asosida kollaborativ ta’lim muhitida metakompetensiyalarni rivojlantirish.....	135
<i>Axmadova Malika</i>	
Yosh sportchilarni sportga yo’naltirish va sportchilarni tanlash muammolari (futbol sport turi misolida)	139
<i>Xotamov Jaloliddin Xusnitdin o‘g‘li</i>	
Biologiyada amaliy tajribalar o‘tkazishning zamonaviy virtual yechimlari.....	143
<i>Mirzayeva Nodira Abduxamidovna</i>	
Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida ekologik madaniyatni shakllantirishning ahamiyati.....	146
<i>D. P. Xodiyeva, M. Sh. To‘rayeva</i>	
Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida kreativlikni shakllantirish metodikasi (texnologiya darslari misolida)	150
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Jurayeva Ozoda Ortiq qizi</i>	
Boshlang‘ich sinflarda matematika fanini o‘rgatishda raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish.....	154
<i>G‘. Yu. Eshmirzayev</i>	
O‘quvchilarning ilmiy tafakkurini rivojlantirishda kimyo ta’limining o‘rni va o‘ziga xos jihatlari.....	157
<i>Kamolova Nargiza Ibragimovna</i>	
Bilingvizm (ikki tillilik) sharoitida o‘quvchilarning nutq madaniyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari	161
<i>Mapruza Embergenova</i>	
Zamonaviy jamiyatda gender sotsializatsiyasi va psixologik jins xususiyatlari: maskulinlik, femininlik va androginlikning empirik tahlili	167
<i>Nasrullayeva Asolat Abdumalik qizi</i>	
Bo‘lajak muhandislarda chiziqli tenglamalar sistemalari va ularning amaliy tatbiqlarini o‘qitish haqida	171
<i>Qushmurotov Umurbek Ibadillayevich</i>	
Bo‘lajak tibbiyot xodimlarining xorijiy til kompetensiyasini rivojlantirish bo‘yicha tajriba-sinov ishlari natijalari	177
<i>Raximova Nigora Atakulovna</i>	
Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining ko‘p ma’noli so‘zlar ustida ishlash orqali nutqiy qobiliyatini rivojlantirish .	180
<i>Xo‘jayeva Durdonaxon Maqsud qizi, Rustamova Zulfiya Xolmirzayevna</i>	
Pul qadriyatining o‘smirlik davrida shakllanishiga ta’sir etuvchi milliy, ijtimoiy va psixologik omillar: iqtisodiy ijtimoiylashuvning psixodinamik yondashuvda tahlili	184
<i>Xolmurotova Mahbuba Maxmudovna</i>	
O‘smirlarda koping xulq-atvor shakllanishida ota-ona va farzand o‘rtasidagi munosabatlarining psixologik xususiyatlari	189
<i>Yarmatova Sanobar Jo‘rayevna</i>	
Raqamli ta’lim muhitida talabalarning matematik kompetensiyalarini rivojlantirishda interfaol metodlar	193
<i>Norquvatova Diyora Davron qizi</i>	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta’limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari.....	197
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	

Системно-функциональное моделирование и эмпирический анализ нравственно-волевой детерминации в профессиональной деятельности военнослужащих	201
<i>Зохиоров Нодирбек Улугбекович</i>	
Kimyo fanini o'qitishda muommali ta'lim metodining o'rni va amaliy ahamiyati.....	205
<i>Kultayev Kuzibay Kazakbayevich</i>	
Rolli o'yinlar asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni erta kasbga yo'naltirishning pedagogik shart-sharoitlari	209
<i>Niginabonu Fayzullayeva</i>	
Boshlang'ich sinflarda PIRLS va TIMSS talablariga mos ta'lim texnologiyalarini qo'llashning didaktik asoslari.....	214
<i>Qurbonova Maxtuma Fazliddinovna, Mamedova Maxfuza Erkinovna, Omonova Gulandom Davlatovna</i>	
Raqamli texnologiyalar vositasida virtual laboratoriyalarni o'qitish.....	219
<i>Tilovova Turdixol Baratovna</i>	
Hosila va uning tadbirlarini o'rgatishda zamonaviy yondashuvlar	222
<i>Absamatov Zuxriddin Axmad o'g'li</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining diskursiv kompetensiyasini shakllantirish texnologiyalarini amaliyotda qo'llash usullari	228
<i>Dauletnazarova Ainura Kayirbaevna</i>	
O'quvchilar o'rtasida bullingni oldini olish va pedagogik-psixologik omillarni bartaraf etish yo'llari	233
<i>U. A. Alibayeva</i>	
Yosh avlodning milliy tarbiyasini shakllantirishda xalq pedagogikasining pedagogik-psixologik mexanizmlari.....	236
<i>O. K. Kadambayeva</i>	
Bo'lajak logopedlar rinolaliyani og'ir nutq nuqsoni sifatida o'rganishda qo'llaniladigan topshiriqlarning ahamiyati.....	240
<i>Achilova Sevara Djasirkulovna</i>	
Tarjima mashqlari orqali nemis tili (DaF) darsida kommunikativ kompetensiyani shakllantirish.....	243
<i>Musayeva Guzal Ne'matillayevna</i>	
O'tkir Rahmat she'rlari lingvopoetikasi	247
<i>Xoldarova Gulchehra Tajibayevna</i>	
Проблемы и тенденции развития грамматики русского языка.....	250
<i>Юлдашев Баходир Бекмуратович</i>	
O'smir taekvondochilarning qo'l-oyoq kuchining an'anaviy mashg'ulotlar davomida o'sish sur'ati	253
<i>A. X. Norov</i>	
Инновационные педагогические технологии в преподавании русского языка и проблемы повышения качества подготовки кадров.....	259
<i>Адилова Солияхон</i>	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining qobiliyatlari va imkoniyatlarini rivojlantirish.....	263
<i>Muminjonova Muhayyo G'ulomovna</i>	
Nutqning ijtimoiy-psixologik va lingvistik xususiyatlari	268
<i>Sh. I. Nurmatova, G. B. Xujamova</i>	
Boshlang'ich sinflarda kreativ ta'lim muhitini shakllantirish va o'quv materiallarining ahamiyati	271
<i>Abdullayeva Uljal'as Tulegen qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxsiy pedagogik kompetensiyani aniqlash metodologiyasi	274
<i>D. O'. Yo'ldosheva, J. A. Jovliyev</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarga badiiy adabiyot vositasida ijtimoiy xulq madaniyati bilan tanishtirishning ahamiyati.....	278
<i>Daminova Shoxista Farxodovna</i>	
Using the Method of Mnemonics in Teaching English Idioms: Enhancing Retention and Comprehension in EFL Learners	281
<i>Dusmamadova Gulsum Shukhratovna</i>	
Sun'iy intellekt asosida shaxsiylashtirilgan matematika ta'limining o'quvchilar natijalariga ta'siri	284
<i>Jurayeva Gulshanoy Turdiyevna</i>	
Talabalarda sanogen tafakkurni rivojlantirishda axborot oqimlarining ijobiy ta'sirlari.....	288
<i>Karimova Umida Alijon qizi</i>	
Viruslar replikatsiyasining molekulyar asoslari va uni o'qitishda "Case-study" metodining samaradorligi.....	293
<i>O'. E. Xo'janazarov, B. B. Ishmo'minov, M. Fayzieva, M. Xayitmuratova</i>	

Psixodiagnostik metodikalar asosida talabalarning xarakter aksentuatsiyasining gender farqlarini o'rganish.....	298
Sh. Allanazarova, R. Janabaeva	
“Muhofazaga olingan hududlar” modulidan talabalarning bilimni nazorat qilishga mo'ljallangan nostandard testlardan foydalanish metodikasi	301
Saidmuratov Shoxid Xusanovich, Ishmo'minov Bobur Botir o'g'li, Abduvohidova Madina Ilhomjon qizi, Matkomilova Feruza Xasan qizi	
Ergonomik yondashuv asosida registrator ofisi ish jarayonlarini modellashtirish va takomillashtirish	307
To'xtamurodov Azizbek Azimjon o'g'li	
Sport turlarini tasniflash va sport mashg'ulotlarini kompleks monitoring qilishning ilmiy-metodologik asoslari	311
Ilhomjon Axmedovich Tursunaliyev	
Понятие академической грамотности в современной педагогике и лингводидактике	315
Худжамова Хуснора Диёр кизи	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual qobiliyatini shakllantirish ijtimoiy muammo sifatida.....	318
Altibayeva Gulbaxor Majitovna	
Ethnolinguistic Aspects of Ecological Ethics: Conceptualizing “Nature” in English and Uzbek Phraseological Systems	325
Zubaydullayeva Zarina	
Matematik mantiq asosida oliy ta'lim talabarlari uchun mantiqiy tafakkurni rivojlantirishning bosqichli-integrativ metodikasini takomillashtirish	329
Zaxiriddinova Shahlo Zahiriddin qizi	
Parataekvondochilar-ning musobaqa oldi tayyorgarligi: ilmiy-asoslangan yondashuv va samaradorlik tahlili	334
Abdufattoyev Abrorjon Abduraxmon o'g'li	
Developing Functional Literacy Through Combined Interactive Strategies in Secondary School.....	337
Matkarimova Nurjamal Sultamurat qizi	
Bolaning ijtimoiylashuvida ertaklarning tutgan o'rni va ahamiyati.....	343
Ergasheva Mastura Isaqul qizi	
Umumiy o'rta ta'lim tizimida ekologik tarbiyani amalga oshirishning pedagogik shart-sharoitlari.....	347
Abdimovminova Muhayyo Samadullayevna	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy pedagogik faoliyatga tayyorlash.....	352
Anorjonova Komila Xayyom qizi	
Dual ta'lim tizimida Germaniya tajribasi.....	356
Davlatov Keldiyor Davlatovich	
Talabalarning mustaqil ta'limni nazariy asoslari, tasniflari va o'qitish metodlari.....	359
Jumayev Ruzokul Xoliqulovich	
Oliy ta'lim muassasalarida zamonaviy pedagogik boshqaruv tizimi.....	364
Jurayeva Shalola Dehqonboyevna	
O'zbekiston sharoitida gospital pedagogikaning rivojida o'zbek va rus tillarining o'rni va ahamiyati	369
Munira Khodjakhanova	
Zamonaviy ilg'or xorijiy tajribalar asosida hasharotlar mavzusini o'qitishda kreativ usullarni qo'llashning immersiv imkoniyatlari	372
Raxmatova Salima Togaymuradovna	
O'zbekiston janubiy hududlarida brokkoli yetishtirishda agrotexnik tadbirlarni optimallashtirish metodikasi.	377
Salomov Boxodir Salomovich	
O'quvchi yoshlarda iqtisodiy bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	382
Shoimova Gulxayo Sherzod qizi	
Matematika va musiqa uyg'unligi orqali o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish.....	387
Umarova Munajatxon Xolmuxamedovna	
Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani o'qituvchilarini tayyorlashning nazariyasi va metodikasi... ..	391
Uzoqov Akram Avazovich	
Noqonuniy xatti-harakatlarning kelib chiqishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik va pedagogik omillar.....	394
Xoliqov Allamurod Abdijabbor o'g'li	
Training Future Speech Therapists to Address Sensory Discrimination Disorders in Preschool Children....	399
Xudayarova Dilnoza Mirvali kizi	

6-sinf adabiyot fanidan Abay va Avaz O'tar ijodini o'rganish darolarida o'quvchilarning adabiy-nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirish	402
Yuldasheva Noila Ravshan qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning o'quv-bilish faoliyatini loyihalash kompetentligini rivojlantirish muammosi: nazariy tahlil va yondashuvlar	406
Ziyodova Zarina Qodir qizi	
Ingliz tilini bilish darajasi va kasbiy kompetensiya o'rtasidagi bog'liqlik.....	411
Xamdanova Shaxnoza Yusupaliyevna	
Algorithmic Accountability and Digital Sovereignty: Implementation Pathways for AI Legal Frameworks in Developing Nations.....	414
Rahimova Nargiza Khamidullaevna, Ahmadjonov Shohruhbek Rustamjon o'g'li	
Ta'lim – barqaror kelajakni shakllantirishning asosiy drayveri	420
A. X. Aripova	
Nutqning jo'yalilik kommunikativ sifati va ahamiyati yuzasidan ayrim qaydlar	425
Xaydarova Muborak	
Raqamli boshqaruv muhitida maktab ta'limini tashkil etish	429
Abdullayev Sherzodbek	
Insonning psixologik holatini ifodalovchi frazeologik birliklarning ingliz va o'zbek tillaridagi lingvistik xususiyatlari.....	434
Abdusattorova Dinara Abduvahob qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ta'limda loyihaviy tadqiqotchilik ko'nikmalarini shakllantirish	437
Azimov Yunus Yusupovich, Ruziyeva Zulayxo Samatovna	
Ilk o'spirinlik davrida kreativlik pedagogik muammo sifatida	440
B. X. Xushboqov	
Badiiy asarlarda o'smirlar nutqining psixolingvistik xususiyatlari.....	444
Murodova Mexrinov Yaxyojon qizi	
Pedagogik yo'nalishdagi oliy ta'lim muassasalari talabalarida akademik madaniyatni shakllantirishning mazmuni	447
Nuriddinov Qandil Jaloliddinovich	
Odam anatomiyasi va fiziologiyasi kursini o'qitishda raqamli ta'lim platformalari talabalar kognitiv faolligini oshirishdagi determinant	451
Uchqurova Zarina Shavkatovna	
Optimization of Personalized Digital Learning Trajectories of Students in Higher Education Based on Artificial Intelligence and Cluster Approach	455
Taylakova Guli Bekmuratovna	
Fiscal and Customs Mechanisms for Harmonizing State and Investor Interests in Oil and Gas Projects.....	460
Ergashev Muhubbek Aslamovich	
Boshlang'ich ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanish	465
Atayeva Baxrinisa Abduvaxidovna	
Futbolchilarning ko'p yillik tayyorgarligida jismoniy va texnik tayyorgarlikni takomillashtirish metodologiyasi	468
Raimov Davlatnur Ilhomjonovich	
Bo'lajak o'qituvchilarda ma'naviy-axloqiy yetuklikni shakllantirishda tarbiyaviy texnologiyalardan foydalanish samaradorligi.....	473
Asorova Lola	
Kimyo fani ta'limidagi innovatsiyalar: zamonaviy yondashuvlar va ularning tasniflanishi.....	478
Ishmanova Zohida Ubaydullayevna	
Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvi asosida o'quv jarayonini tashkil etishning pedagogik shart-sharoitlari	481
Isoyeva Maftuna Bobomurod qizi	
Ontogenez jarayonida bolalarda eshituv idrokining shakllanishi va rivojlanish qonuniyatlarini tadqiq etish..	485
Shokirova Shaxnoza Dilmurodovna, Nig'matova Movluda Asatulla qizi	
Yadro tizimlarining muvozanatli xossalari o'rganish metodlarining qiyosiy tahlili.....	489
Mamajonov Raxmatullo Ma'mirjon o'g'li	
Pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va inklyuziv yondashuvning boshlang'ich ta'limda o'qish savodxonligini rivojlantirishga ta'siri	494
Jo'rayeva Zulfizar Abdunabiyevna	

Onlayn kommunikatsiya muhiti ta'sirida talaba qizlarning nikohga nisbatan psixologik munosabatlarining shakllanishi.....	497
<i>Qosimova Go'zal Asomiddin qizi, Xujakeldiyeva Dilshoda Toshpo'lat qizi</i>	
Memrise platformasidagi lingvistik yondashuvlar va ularning til o'zlashtirishga ta'siri.....	501
<i>Omonova Shahruza Xamro qizi</i>	
Sportchilarda psixofiziologik ko'rsatkichlar bilan musobaqa natijadorligi o'rtasidagi bog'liqlik	506
<i>Nazarov Sobir Usmonovich</i>	
Oliy ta'lim muassasasi talabalarida belbog'li kurash mashg'ulotlarini takomillashtirish mexanizmlarining psixologik va pedagogik xususiyatlari.....	510
<i>Isakov Shuxratbek Muydinovich</i>	
Ixtisoslashgan maktab o'quvchilariga yog'och o'yamakorligi fanini zamonaviy vositalar orqali o'qitishni rivojlantirish	515
<i>Abdurashidxonova Muslimaxon Baxodirxon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda fantaziya va tasavvurni rivojlantirish psixologik-pedagogik muammo sifatida.....	522
<i>Babayeva Ug'iloy Voxid qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik tarbiyani rivojlantirishda tasviriy faoliyatning o'rni	524
<i>Iskandarova Umida Qochqor qizi</i>	
O'quvchilarning so'z boyligini oshirishda hikoya qilish metodining roli	527
<i>Kamolova Malika Zafar qizi</i>	
Learning by doing konsepsiyasi asosida bo'lajak o'qituvchilarning kvazikasbiy faoliyatini tashkil etishning pedagogik shart-sharoitlari.....	530
<i>Karimova Sabina Muxiddin qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlashni rivojlantirish bo'yicha olimlarning ilmiy qarashlari	533
<i>Mirzaqobilova Sarvinoz Aliqul qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga "fe'l so'z turkumi"ni didaktik o'yinlar orqali o'rgatish metodikasi	538
<i>Oltinova Bahora</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda tafakkur xususiyatlarining gender tafovutlari	541
<i>Pulatova Gulnoza Murodilovna</i>	
Gamifikatsiya texnologiyasi talabalarning o'quv motivatsiyasini rivojlantirishning muhim vositasi sifatida ...	545
<i>Sattarova Maftuna Ravshan qizi</i>	
O'zbekiston umumiy o'rta ta'lim maktablarida pedagogik konfliktlar tipologiyasini o'rganib borishning amaliy istiqbollari.....	548
<i>Umarova Zuxra Abduraxmanovna</i>	
O'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarning nutqiy savodxonligini rivojlantirishning pedagogik asoslari..	552
<i>Utegenova Dilnoza Ayg'ali qizi</i>	
Hujum zarbasi texnikasini takomillashtirishda tezkor-kuch sifatlarini rivojlantirish	555
<i>Yuldashev Sardorbek Adilbekovich</i>	
Среда речи и квесты для сотрудничества детей 6-7 лет.....	559
<i>Мухаммадиева Фарангиз Санжарбек кизи, Каримкулова Шохсанам Одил кизи</i>	
O'zbekistonda imkoniyati cheklangan bolalarni ijtimoiylashuvi ta'limni rivojlantirishning muhim vazifasi sifatida	564
<i>Fayzieva Ubayda Yunusovna</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarini boshqarishning tashkiliy-huquqiy asoslari	568
<i>Yaratov Jamil Vasilovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning etnoestetik madaniyatini rivojlantirishda integrativ ta'lim tamoyillarining o'rni.....	572
<i>Erkinjonova Guljaxon Farxodjon qizi</i>	
Oila boshqaruvi va aqliy qobiliyatni rivojlantirish	576
<i>Axmedova Nasiba Achilovna</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshdagi giperaktiv bolalarga ta'lim berishning psixologik asoslari.....	579
<i>Jumanova Nasiba Sherboevna</i>	
Tarbiyasi og'ir bolalarni ijtimoiylashtirishda oila, mahalla, ta'lim muassasasi hamkorlik ishlarini rivojlantirish usullari.....	582
<i>Toshpo'latova Nodira Xudjamurodovna</i>	
Maktabgacha yosh bosqichlarida muloqot ko'nikmalarining rivojlanish xususiyatlari.....	586
<i>Z. F. Azizova</i>	

MAKTABGACHA YOSH BOSQICHLARIDA MULOQOT KO'NIKMALARINING RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI

Z. F. Azizova

“University of economics and pedagogy” NOTM dotsenti, p.f.f.d. (PhD)

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarning yosh xususiyatlariga mos holda muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilingan. Tadqiqotda 3-6 yoshli bolalarning ontogenetik rivojlanish bosqichlarida muloqot ko'nikmalarining shakllanish dinamikasi, kichik va katta maktabgacha yosh guruhlaridagi o'ziga xos xususiyatlar qiyosiy o'rganilgan. Shuningdek, muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan yoshga oid metodik yondashuvlar, o'yin texnologiyalari va didaktik materiallar tizimi ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari asosida bolalar bog'chasi tarbiyachilari uchun amaliy tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha yosh, muloqot ko'nikmalari, ontogenez, kommunikativ kompetensiya, yosh xususiyatlari, metodika, o'yin texnologiyalari, ijtimoiy moslashuv.

Abstract: This article analyzes the theoretical and practical aspects of developing communication skills in preschool children according to their age characteristics. The study examines the dynamics of communication skills formation at the ontogenetic stages of development in children aged 3-6, and compares the specific features of younger and older preschool age groups. Additionally, age-appropriate methodological approaches, game technologies, and a system of didactic materials aimed at developing communication skills have been developed. Based on the research results, practical recommendations for kindergarten teachers are provided.

Key words: preschool age, communication skills, ontogenesis, communicative competence, age characteristics, methodology, game technologies, social adaptation.

Аннотация: В данной статье анализируются теоретические и практические аспекты развития коммуникативных навыков у детей дошкольного возраста с учётом их возрастных особенностей. В исследовании изучена динамика формирования коммуникативных навыков на онтогенетических этапах развития детей 3-6 лет, сопоставлены специфические особенности младшего и старшего дошкольного возраста. Также разработаны возрастные методические подходы, игровые технологии и система дидактических материалов, направленные на развитие коммуникативных навыков. На основе результатов исследования даны практические рекомендации для воспитателей детских садов.

Ключевые слова: дошкольный возраст, коммуникативные навыки, онтогенез, коммуникативная компетентность, возрастные особенности, методика, игровые технологии, социальная адаптация.

KIRISH

Mustaqil O'zbekistonning kelajagi ko'p jihatdan barkamol, intellektual salohiyatli avlod va unga ta'lim-tarbiya berish sifatiga bog'liq. Shu bois, Vatani, xalqni sevadigan, istiqloq g'oyalariga sadoqatli, mustaqil fikrlaydigan ijodkor shaxsni yetishtirish davlatning ta'lim sohasidagi siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir^[1]. Maktabgacha ta'lim uzluksiz ta'limning birinchi bosqichi hisoblanib, u maktabda o'qish uchun tayyor bo'lgan sog'lom va to'laqonli shaxs sifatida shakllangan bolani tarbiyalashni ko'zda tutadi.

Muloqot ko'nikmalari bolalarning ta'lim tizimiga moslashuvi, maktab ta'limiga samarali tayyorlanishi va shaxs sifatida rivojlanishi uchun muhim omil hisoblanadi^[2:10]. Maktabgacha yosh davrida bolalarda lug'at boyligini yuksaltirish, muloqotga kirishish ko'nikmalarini shakllantirish hamda ularning ijtimoiy hayot talablariga moslashuvchanligini ta'minlash bugungi kunda dolzarb masalalardan biridir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Zamonaviy jamiyatda bolalar haqiqiy odamlar bilan emas, balki planshetlar va telefonlar bilan tobora ko'proq muloqot qilishmoqda. Ota-onalar uchun maktabgacha yoshdagi bolaning tengdoshlari bilan muloqot qilishi mumkin bo'lgan sharoitlarni yaratishdan ko'ra, multfilm tomosha qilish uchun bolani o'tirish osonroq. Bu esa maktabgacha yoshdagi bolalarning muloqot qobiliyatlarini o'zlashtirishda qiyinchiliklarga olib keladi^[3, 78-b.]. Shu bois, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning muloqot ko'nikmalarini maqsadli va tizimli rivojlantirish zarurati ortib bormoqda.

Xitoylik tadqiqotchilar tomonidan o'tkazilgan ilmiy tadqiqot ota-onalar bilan birgalikda kitob o'qish maktabgacha yoshdagi bolalarda til va ijtimoiy-hissiy ko'nikmalarining yaxshiroq rivojlanishiga xizmat qilishini ko'rsatgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, ota-onalari bilan muntazam kitob o'qigan bolalarda til rivoji sezilarli darajada yuqori ekani aniqlangan^[4, 108-b.].

TADVIQOT METODOLOGIYASI

Maktabgacha yoshdagi bolalarning kommunikativ rivojlanishi deganda samarali o'zaro ta'sir qilish, birgalikdagi faoliyat va muloqot qilish ko'nikmalarini maqsadli tayyorlash tushuniladi. Bu qobiliyatlar orasida o'zini boshqa odamning o'rniga qo'yish, empatiya qilish qobiliyati; boshqalarga g'amxo'rlik qilish qobiliyati va istagi; his-tuyg'ularni ifodalash qobiliyati; boshqa odamning fikrini tushunish va qabul qilish qobiliyati muhim o'rin tutadi.

Maktabgacha yosh davri 3 yoshdan 6-7 yoshgacha bo'lgan bosqichlarni qamrab oladi. Ushbu davrda bolaning psixik rivojlanishida, xususan, muloqot ko'nikmalarining shakllanishida muhim sifat o'zgarishlari ro'y beradi.

1-jadval: Maktabgacha yosh bosqichlarida muloqot ko'nikmalarining rivojlanish xususiyatlari

Yosh davri, (lug'at boyligi)	Muloqot shakli	Muloqot xususiyatlari	Yetakchi faoliyat
3-4 yosh (kichik); 1000-1500 so'z	Vaziyatli-shaxsiy	Kattalar bilan muloqotga intilish, tengdoshlariga qiziqish paydo bo'lishi	Predmetli o'yin
4-5 yosh (o'rta); 1500-2000 so'z	Vaziyatdan tashqari-kognitiv	Tengdoshlari bilan muloqotga ehtiyoj ortishi, savollar berish faolligi	Rolli o'yin
5-6 yosh (katta); 2000-3000 so'z	Vaziyatdan tashqari-shaxsiy	Ijtimoiy normalarni o'zlashtirish, hamkorlik qilish qobiliyati	Murakkab rolli o'yin
6-7 yosh (tayyorlov); 3000-3500 so'z	Nazariy-amaliy	O'z fikrini mustaqil ifodalash, bahslashish, isbotlash qobiliyati	Qoidali o'yinlar

TAHLIL VA NATIJALAR

Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar uchun nutqni rivojlantirish, tovush va so'zlarni to'g'ri talaffuz qilish hamda matnlarni tushunish muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, bola o'z fikrlarini to'g'ri va ravon ifoda eta olish qobiliyatiga ega bo'lishi kelajakda uning ijtimoiy hayotga moslashishida muhim rol o'ynaydi.

Turli yosh bosqichlarida muloqot xususiyatlari quyidagilardan iborat:

- 3 yoshda kattalar bilan muloqot, taqlid asosida nutq;
- 4 yoshda tengdoshlarga qiziqish paydo bo'lishi, savol-javob faolligi;
- 5 yoshda hamkorlikda o'yin ko'nikmalari, fikr almashish;
- 6-7 yoshda ijtimoiy normalarni o'zlashtirish, mustaqil fikrlash^[5, 11-b.].

Ontogenez jarayonida muloqot ko'nikmalarining rivojlanishiga bir qator omillar ta'sir ko'rsatadi. Jumladan, oiladagi muhit, ota-onalarning bola bilan muloqot qilish uslubi, bolalar bog'chasidagi pedagogik jarayon va tengdoshlar guruhidagi munosabatlar muhim ahamiyatga ega^[2, 6-b.].

Maktabgacha yoshdagi bolalarda muloqot ko'nikmalarining ontogenetik rivojlanishini ikki yo'nalishda - muloqot doirasining kengayishi va nutq shakllarining murakkablashuvi - bosqichma-bosqich ifodalaydi. 3 yoshdan 7 yoshgacha bo'lgan davrda bola kattalar bilan muloqotdan tengdoshlar bilan hamkorlikka, taqlidiy nutqdan mustaqil fikrlashga qadar rivojlanadi. Har bir yosh bosqichi oldingi bosqichning mantiqiy davomi bo'lib, keyingi bosqichga zamin tayyorlaydi:

Quyida yosh guruhleri bo'yicha tavsiya etiladigan metod va usullar keltirilgan:

2-jadval: Maktabgacha yosh guruhlarida muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish metodlari

Yosh guruhi	Metodlar	O'yin turlari, (didaktik materiallar)	Kutiladigan natija
Kichik guruh (3-4 yosh)	Ko'rsatma, tushuntirish, taqlid	Predmetli o'yinlar, harakatli o'yinlar (Rasmlar, o'yinchoqlar, buyumlar)	Kattalar bilan muloqot qilish, oddiy so'rovlarni bajarish
O'rta guruh (4-5 yosh)	Suhbat, savol-javob, kuzatish	Rolli o'yinlar, didaktik o'yinlar (Syujetli rasmlar, didaktik o'yinchoqlar)	Tengdoshlar bilan muloqot, savollar berish
Katta guruh (5-6 yosh)	Hikoya, tahlil, bahs-munozara	Murakkab rolli o'yinlar, dramatisatsiya (Rasmlar seriyasi, sxemalar, modellar)	Fikrni izchil ifodalash, hamkorlik qilish
Tayyorlov guruhi (6-7 yosh)	Muammoli vaziyatlar, loyihalash	Qoidali o'yinlar, intellektual o'yinlar (Belgilar, sxemalar, modellar, testlar)	Mustaqil muloqot, o'z nuqtai nazarini himoya qilish

XULOSA VA TAKLIFLAR

Maktabgacha yosh bosqichlarida muloqot ko'nikmalarining rivojlanishi o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, har bir yosh davrida muloqotning yetakchi shakli, mazmuni va vositalari o'zgarib boradi. Kichik yoshdagi bolalarda kattalar bilan muloqot ustunlik qilsa, katta yoshdagi bolalarda tengdoshlari bilan hamkorlik va ijtimoiy normalarni o'zlashtirish asosiy o'rinni egallaydi.

Muloqot ko'nikmalarining ontogenetik rivojlanishi bolaning individual xususiyatlari, oilaviy muhit, pedagogik ta'sir va tengdoshlar guruhidagi munosabatlarga bog'liq. Bu jarayonda ota-onalar va tarbiyachilarning hamkorligi muhim rol o'ynaydi.

Yosh xususiyatlariga mos metodik yondashuvlar muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish samaradorligini oshiradi. O'yin faoliyati, ayniqsa rolli o'yinlar, didaktik o'yinlar va qoidali o'yinlar muloqot ko'nikmalarini shakllantirishning samarali vositalari hisoblanadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish tizimini takomillashtirish, yangi metodik ishlanmalarni joriy etish va ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish zarur.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish samaradorligini oshirish uchun quyidagi tavsiyalarga amal qilish maqsadga muvofiq:

- maktabgacha ta'lim tashkilotlarida har bir yosh guruhi uchun muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish dasturlarini ishlab chiqish;
- tarbiyachilarning malakasini oshirish kurslarida muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasiga oid maxsus modullarni joriy etish;
- ota-onalar uchun bolalar bilan muloqot qilish madaniyati bo'yicha treninglar tashkil etish;
- muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan o'yin va didaktik materiallar to'plamini yaratish;
- maktabgacha ta'lim tashkilotlari va oila hamkorligida bolalarning muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish monitoringini olib borish.

Kelgusida ushbu yo'nalishda inklyuziv ta'lim sharoitida muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish, ikki tilli muhitda bolalarning kommunikativ rivojlanishi, raqamli texnologiyalarning muloqot ko'nikmalariga ta'siri kabi masalalarni tadqiq etish maqsadga muvofiq.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. - Toshkent, 2020. - 48 b.
2. Nishonova, Z.T. (). Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi. - Toshkent: O'qituvchi, 2021 y., 6 b.
3. Maktabgacha yoshdagi bolalarning muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish xususiyatlari. (2024). Pedagogik mahorat jurnali, 3(15), B.78. <https://schoolperspektiva.ru/uz/turgenev-i-s/osobennosti-razvitiya-kommunikativnyh-sposobnostei-detei-formirovanie/>
4. Li.M., Chen, X. va Wang Y. (). Ota-ona bilan birga kitob o'qish bolalarda so'zlashish qobiliyatini yaxshilaydi. Computers in Human Behavior, 2025, P.108. <https://talimxabarlari.uz/65464/>
5. Shoumarov G'.B. (2020). Yosh davrlari psixologiyasi. - Toshkent: Ma'naviyat, P.11.
6. Qodirova, F.R., Toshpo'latova, Sh.X. (2022). Maktabgacha pedagogika. - Toshkent: Tafakkur, 416 b.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.